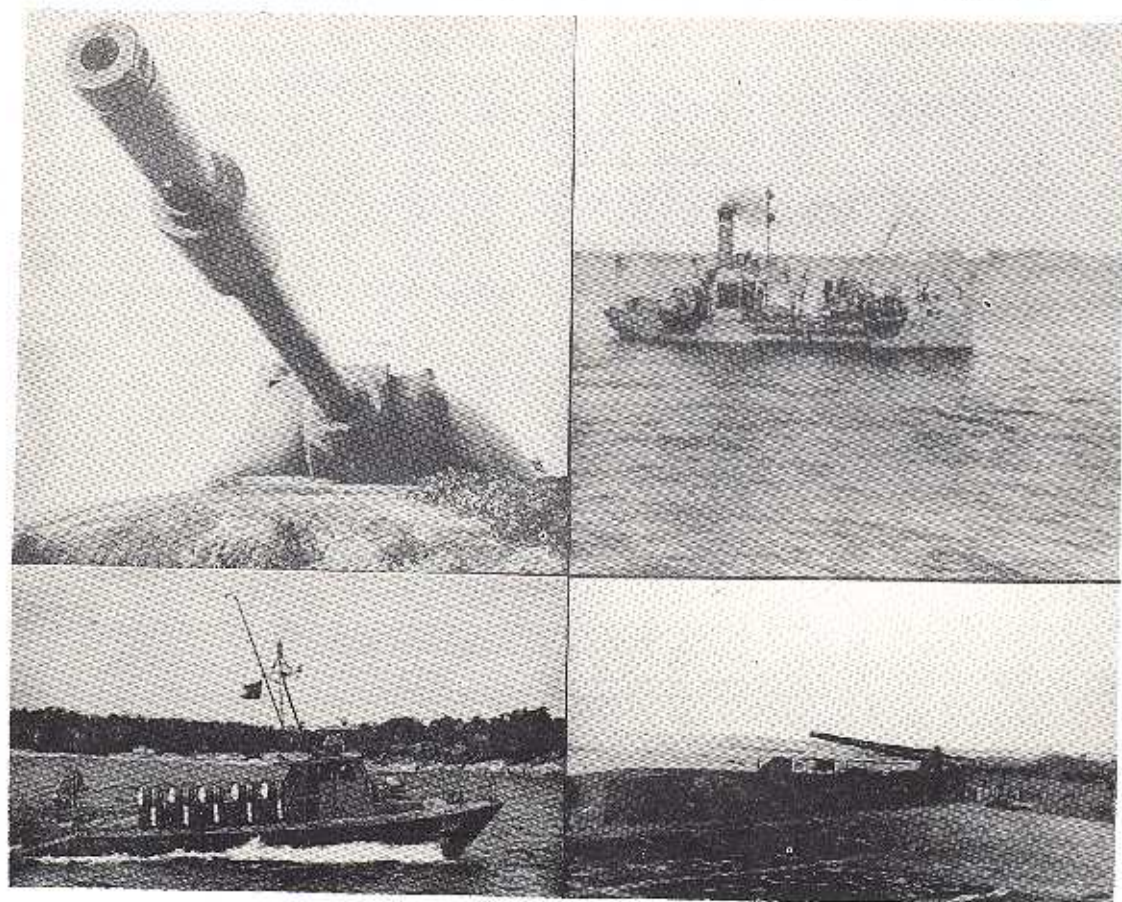

1977

1902 — KUSTARTILLERIET 75 ÅR — 1977

Bilderna visar äldre och modern
KA-materiel (se även sid. 12)

Organ för
KUSTARTILLERIETS KAMRATFÖRENING
GÖTEBORG

KUSTARTILLERIETS KAMRATFÖRENING

Ordförande	Överste Kjell Werner
1:e v. ordförande	Kapten Uno Bjensjö
2:e v. ordförande	Brandförman Hugo Lind
Sekreterare	Kapten Georg Gustavsson
Skattmästare	Kapten Lennart Magnusson
Klubbmästare	Disponent Roland Kjellberg
Ledamot	Handlande Bengt Svensson
Suppleanter	Kapten Gustav Odkrantz
	Försälj. insp. Yngve Gedda
Revisor	Kapten Allan Freij
	Fanjunkare Kaj Ek

Årsavgiften i Kamratföreningen 10:- kr

REDAKTION

Redaktör och ansvarig utgivare
Kapten Bo Björheden

Biträdande redaktör
Major Nils-Erik Björkered

Annonsredaktör
Kapten Helmer Ternegren

Fotoredaktör kapten Olof Fryksjö

Redaktionen adress och tel.
KA 4, Fack. 421 05 V Frölunda
031/29 20 80/281
Postgironummer
4 50 49-4

REDAKTÖREN HAR ORDET

BÄSTE LÄSARE!

Dax igen med ett nummer av vår föreningstidning. Åter har redaktionen knäpat med artikelmaterial och foton i en strävan att åstadkomma en lagom blandning av gammalt och nytt. Ett år då Kustartilleriet firar 75 år av sin tillvaro saknas inte uppslag till innehåll i tidningen. KA-Fyrens bränsle utgörs som bekant av medlemmarnas aktiviteter – minnen och framtidsönskemål. För att knyta an till det senare så mottager redaktionen mycket gärna synpunkter på tidningens innehåll och utformning. Dina egna bidrag – bästa läsare – foton, anteckningar och minneslappar tillställs på enklaste sätt redaktören som tackar på förhand.

Bjö

I DETTA NUMMER

Ordföranden	Kjell Werner	3
Chefskifte vid KA 4		3
Radarskolan	K W Hansen	4
Idrottsaktuellt	Bror Åke Larsson	6
Resa genom Sibirien	Anders Haggmark	8
KA jubileum		12
Gammalt och nytt	Biger Ygge	14
Fritiden vid KA 4	Jan-Erik Hansson	19
Förenings-Aktiviteter		20
Föreningsaktuellt		22
Regementets dag		23

Bo Björheden
KA fyrens redaktör.

Ordförandens spalt

Jag börjar med att änyo rikta uppmärksamheten på att året 1977 är ett jubileumsår för hela det svenska Kustartilleriet. Vi firar ju i år vapnets 75-årsjubileum. Kamratföreningarna är självklara, viktiga komponenter i detta jubileumsfirande. I de arrangemang, som anordnas här vid KA 4, kommer vi i vår Kamratförening säkerligen att ställa upp så mangrant som vi kan.

Vi har inom föreningen gått in för ett utökat samarbete och ökade kontakter med övriga militära kamratföreningar i Göteborg. Detta har visat sig värdefullt och positivt. Vi fortsätter på den inslagna vägen.

Slutligen vill jag tillsammans med kamraterna hälsa regementets nye chef efter den 1. oktober 1977, översten Lars Ahlström, hjärtligt välkommen till regementet och kamratkretsen. Lars Ahlström har många knytningar till Västkusten och KA 4 och har alla förutsättningar att bli en bra och uppskattad ordförande i vår förening.

Själv kommer jag, eftersom jag lämnar regementschefsbefattningen, även att lämna befattningen såsom ordförande i föreningen. Stadgarna föreskriver visserligen inte så. Men det är praxis och jag tycker det är en riktig praxis. Och kamraterna i föreningen kommer jag inte att lämna - var säkra på det. För mig har det varit en stor förmån och stor glädje att under så lång tid som åtta år få vara föreningens ordförande. Tiden har präglats av gott kamratskap inom föreningen och av ett gott och engagerat arbete av styrelsemedlemmarna. Varmt tack härför.

Chefsbyte vid KA 4.

Som framgår av artikeln ovan lämnar överste Kjell Werner regementschefsbefattningen vid KA 4.

Överste Kjell Werner har från den 1. oktober 1977 utnämnts till ny chef för Gbk/Fo 32 efter överste Per Carlesson, som i höst avgår med pension.

Till ny chef för KA 4 efter överste Kjell Werner har från den 1. oktober 1977 utnämnts överste Lars Ahlström.

*Ka-Fyren och Kamratföreningen
framför hjärtliga gratulationer!*

RADARSKOLAN

I Vår utbildningsserie får vi denna gång en redogörelse för verksamheten vid KA Radarskola. Skolchefen Övlt K W Hunsen svarar för denna information.

HISTORIK

Kustartilleriets Radarskola räknar år 1949 såsom sitt första verksamhetsår. Detta år uppsattes 9. kompaniet vid KA 4 med kapten Kurt Cyrus som chef.

Den första utbildningen bedrevs i två stycken släpvagnar innehållande en artilleriradarstation (A-24) resp en spaningsradarstation (S-27). Redan året därpå (1950) tillfördes ytterligare tre stycken radarstationer av vardera typen, även dessa monterade i släpvagnar (bussar). Under 1950-talet bedrevs all utbildning i släpvagnar samt i de successivt till stort antal uppförda harackerna (14 st).

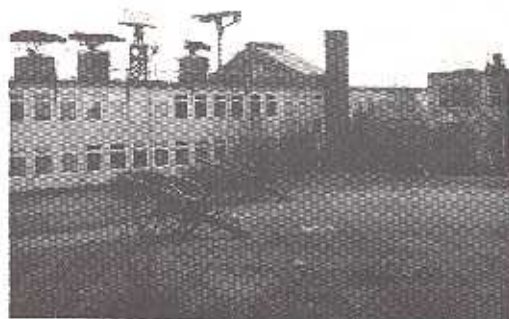
Den första etappen mot en utbyggnad av utbildningslokaler togs när den s k västra skolbyggnaden påbörjades. Byggnaden stod klar 1958 och var i första hand avsedd för operatörsutbildning i radar- och stridsledningstjänst.

Den andra etappen blev klar 1964. Denna byggnad har främst blivit ianspråktagen för den tekniska utbildningen och administrationen. Utbildningen av värnpliktiga hade från början sin huvudinriktning lagd på operatörsutbildning. I och med att teletekniken fick ökad betydelse i artilleriedledningarna – med början inom arte 719 (Mareld) – kom den tekniska utbildningen av värnpliktiga och stambefäl att få stor omfattning vid skolan.

Fr o m 1958 kom även signaltjänstutbildningen av värnpliktiga vid KA 4 att knytas till radarskolan.

År 1968 var en stor milstolpe i och med tillkomsten av arte 719 (Mareld) som då togs in i den tekniska utbildningen.

1975 stod nya, moderna utbildningslokaler i kasern B klara för regementets signaltjänstutbildning

DAGENS UTBILDNINGSMÖJLIGHETER

I dag utbildas vid skolans Radar- och Stridsledningsavdelning värnpliktiga radaroperatörer och stridsledningsbiträden för hela kustartille-

*Känd profil 1
Kn Hagelbrant*

*Känd profil 2
Kn L. K. Pettersson*

riet. Dessutom utbildas KA 4 åldersklass av värnpliktiga signalister.

Vid den tekniska avdelningen utbildas värnpliktiga tekniker för hela kustartilleriet på moderna artillerieldledningar, alla radarstationer samt laseravståndsmätare. Dessutom utbildas vid denna avdelning alla kustartilleriets blivande tekniker av plutons- och kompaniofficerskategorin.

Särskilda kurser för blivande regements-, reserv-, kompani- och plutonsofficerare genomförs även årligen vid skolan.

Totalt passerar genom skolan ca 450 elever/år.

ORGANISATION OCH PERSONAL

Dagens organisation framgår av nedanstående skiss.

Personellt finns normalt ca 45 anställda av alla kategorier fast knutna till skolan. Bland denna personal återfinns idag fortfarande ett flertal som kom till skolan redan under de första verksamhetsåren. Sådana namn som Annas, Hagelbrant, Hesselbom och I.K. Petterson är kända inom hela kustartilleriet såsom en del av radarskolan.

FRAMTIDEN

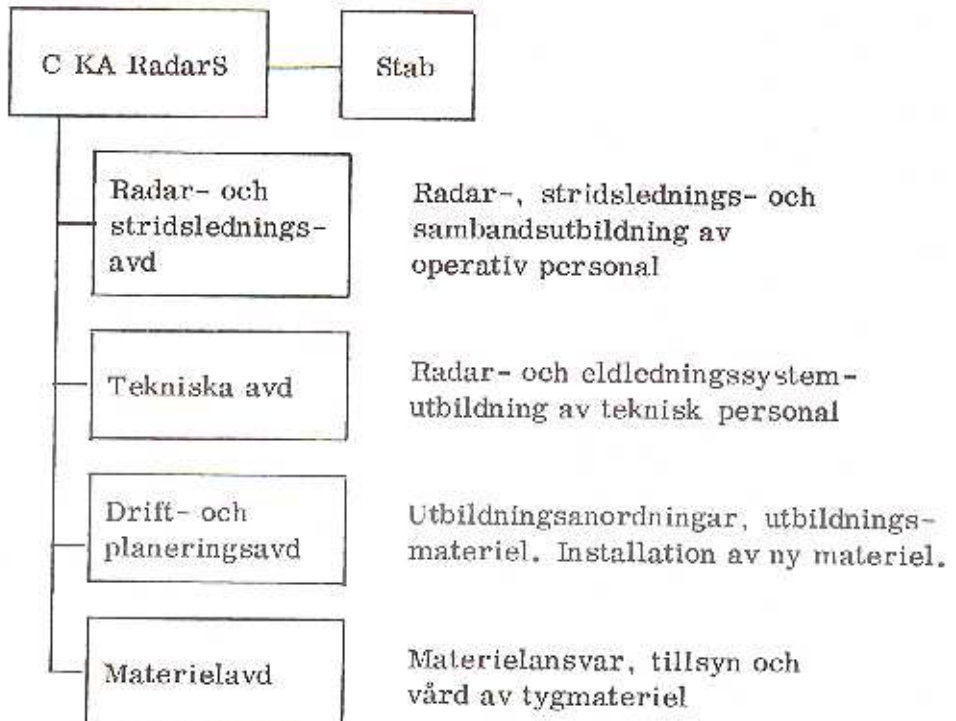
Kustartilleriets Radarskola är ständigt under förnyelse i sin utbildning genom att nya eld-

ledningar och radarstationer undan för undan tillförs kustartilleriet.

Nästa milstolpe i skolans utveckling närmar sig snabbt. Förberedelser pågår i allt intensivare takt för att mottaga arte 724, som ingår i de nya 12 cm batt m/70 (Ersta). Den första utbildningen av värnpliktiga tekniker avses startat under hösten 1977. I och med denna utbildning flyttar datortekniken in i kustartilleriets radarskola.

Förberedelserna för den nya eldledningen är på intet sätt bekymmersfria. Skolans personal kämpar en intensiv kamp om pengar och tid för att kunna färdigställa lokalerna för den nya utbildningen. Såsom läget nu är kommer den första utbildningen att bli till viss del begränsad samt genomföras i provisoriska lokaler. En ombyggnad av radarskolan planeras för att där inrymma den nya materielen. Dessa lokaler kommer troligen att stå klara först 1979.

En skola av radarskolans typ kan aldrig bli färdig och stå still i sin utveckling. Ny materiel med nya utbildningslinjer samt nya utbildningsmetoder med utnyttjande av nya tekniska hjälpmedel kommer även framdeles att påverka skolans organisation och lokaldisposition. Den skickliga personal som finns vid skolan kommer att vara beredd att tackla även kommande problem och föra dem till en lyckad lösning.

IDROTTSAKTUELLT KA 4

Idrottsofficeren på KA 4, Bror Åke Larsson, anmäler i denna artikel aktuella idrottshändelser och manar till kamp för den goda konditionen.

Idrotten vid KA 4 har genom idrottshallens tillkomst som väntat fått ett ordentligt uppsving. Antalet utövare av befälsidrott har ökat. Ca 75% av KA 4 befäl i stabs- och expeditionstjänst deltar regelbundet. För GbK/fo-personalen är siffran något lägre. Vid den obligatoriska testen, som äger rum inom kort, förväntas många höjda testvärden.

På tävlingsidan har det roliga inträffat att KA 4 vunnit MID V handbollsturnering. Laget är i final även i Marim. På hemmafronten hade vi under hösten en volleybollturnering, där Befäls aspiranter segrade. "Adventscupen" i handboll har traditionsenligt genomförts och segrade blev KCK (KA 4 civila korpsklubb). Turneringen betyder mycket för uttagning av spelare till regementslaget.

Regementsmästare har korats i följande grenar: Handboll- RadarS, Badminton- Claes Nordin Befäls, Kpist fält- Leif Nirvander. Vinterfältskjutningen fick mycket god anslutning och vanns av regoff. Individuell segrare blev Janne Hansson. Generalkonsul P. Gustaf Ågrens vandringspris erövrades för alltid av regoff.

Vid MID V skidtävling vann Arne Hjulström sin klass.

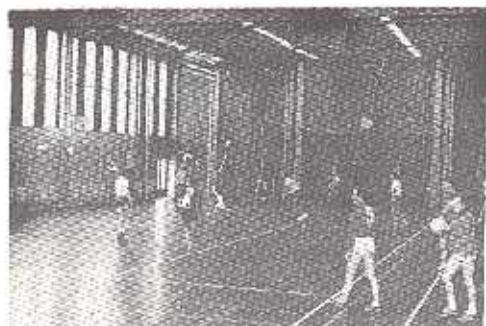
Utbildningen i fysisk träning har kunnat bedrivas effektivt tack vare den nya hallen. Den höj- och sänkbara väggen har fördubblat kapa-

citeten. Denna vägg som föreslagits av oss hade strukits när ritningarna låg klara. Alla som har haft med sådana byggen att göra vet hur svårt det är att ändra på något när entreprenadhandlingarna är klara. Regementsledningen stöttade emellertid våra ansträngningar helhjärtat och med OL Svenssons hjälp lyckades det att få väggen på plats. Jag vill här i denna spalt passa på tillfället att till "OL" få framföra vårt djupt kända tack för denna enastående insats till idrottens fromma.

Trots den snörika vintern, som försvårat utträning, har genom effektivt utnyttjande av hallen både elever vid InstrS och vpl uppnått högre testvärden än tidigare år. Det är som synes idel positiva tongångar.

Slutligen kan nämnas att även KA 4 IF har breddat sin verksamhet genom hallens tillkomst. Således har en handbollsskola för ungdomar i åldern 10-12 år startats. I maj månad startas en tennisskola.

Möjligheterna att bedriva fysisk träning på fritid är stora. Om man inte springer terrängbanan, seglar eller ror i båtar, som finns att låna, har man möjligheter att på vissa tider träna i idrottshallen. Här kan man bedriva alla former av innebollspel och styrketräning, och när man sedan vill kontrollera sin kondition genom test, finns dessa möjligheter här, på såväl tjänstesom fritid.

Vi har tryckt denna tidning

Vi trycker allt från visitkort
till böcker till låga priser

SKOLTJÄNST FÖRLAG

Järnbrottsgatan 27, 421 68 V. FRÖLUNDA
Tel. 41 49 09

Ekebäcks Motor AB
Varholmsgatan 2

Alla slag av bilreparationer

BILRUTOR
BÄTRUTOR

TAVELINRAMNING
GLASINSÄTTNINGAR
Reparationer och nytt

GLASSLIPERI

Plexiglas Lamellglas

Stort sortiment av ornamentsglas

Godkänd av försäkringsbolagen

GRAFISK SJUKHUSERVICE AB
BOX 3060 400 10 GÖTEBORG

Resa genom Sibirien

Anders Håggmark, lärare vid Instruktorsskolan KA 4, företog 1975 en resa till Australien via den transsibiriska järnvägen. Han ger här några glimtar från tågresan genom Sibirien.

Det hela startade med en annons i The Daily Telegraph om en ledig lärartjänst i New South Wales i Australien. En länge närd önskan att få resa med tåg genom Sibirien skulle gå i uppfyllelse.

Under våren 75 hann dock planerna ändras både en och flera gånger, vilket är en annan lång historia. Något lärarjobb i Australien blev det inte, men resan dit blev av.

Annonsen, som hell skulle ändra livet under ett år för både mej själv och min familj, resulterade kortfattat i följande:

Tjänstledighet läsåret 75-76. Radhuset i Mölnadal hyrdes ut. Familjen flyttade till staden Cheltenham i England. Barnen sattes i engelsk skola för ett år.

Den långa resan anträdde från England den 28/8 75 med Sydney som mål. Färden gick via Sverige och Finland till Moskva. Från Moskva via "Transsib" till Nachodka vid Japanska Sjön. Därefter fortsatte resan genom Sydostasien med diverse transportmedel via Japan, Taiwan, Hongkong, Thailand, Malaysia till Singapore. Från Singapore flyg direkt till Sydney. Resan åter till Europa gick med flyg mer eller mindre direkt till London. Totalt var jag på resande fot i nio veckor.

Resten av året tillbringades i England. Denna vistelse är en historia för sej. Jag återkom sålunda till Sverige och var åter i tjänst på KA 4 hösten-76 efter ett år rikt på erfarenheter och upplevelser.

RESAN

Den 4/9 anlände jag i en "Intouristtaxi" i Moskva till en stor järnvägsstation. Intourist är den statliga ryska researrangören, engagerad i alla utlänningars förehavande i Ryssland. Det långa röda tåget såg mycket imponerande ut. Skylten på en av vagnarna gick inte att ta miste på, trots mina minst sagt begränsade kunskaper i ryska: "Moskva-Khabarovsk".

Detta tåg skulle alltså vara mitt hem 9433 km. Jag skulle vrida fram klockan ytterligare ju timmar. Jag hade redan vridit fram den två timmar sedan London.

Jag var spänd att få veta med vem jag skulle dela kupé under en så lång resa. Döm om min förvåning, då det visade sig att en ung svenska Eva skulle bli min reskamrat.

UR DAGBOKEN:

"Tåget den 4/9. Tåget glider ut från den stora järnvägsstationen i Moskva. Amerikanaren Dick, som jag träffade redan i Helsingfors, var också med på tåget. Eva, Dick och jag åt middag tillsammans. Restaurangvagnen var inte av samma höga klass som vi är vana med. Maten var hela tiden riklig, men inte särskilt spännande. Vår måltid bestod av en soppa samt en seg höna. Endast gaffel erhöles som hestick. Hönan var svår att äta utan kniv. Servitrisen, en ung blond ryska, var mycket vänlig och gjorde all för att vi skulle trivas. Notan räknades ut med hjälp av kultram. Vi betalade med matkuponger.

Även vinet, vilket för övrigt var utmärkt, betalades med matkuponger.

Man lär känna fler och fler medresenärer. Middagen första dagen på tåget intogs tillsammans med en engelsman Peter (född i Cheltenham), hans japanska fru, en tysk läkare samt Dick och Eva. Vi äter en rysk rätt som består av stekt ris, en stor köttbulle och ett stekt ägg. Öl serveras inte på tåget, endast en söt slags coca-cola som alltid ingår i priset. Vi har mycket trevligt tillsammans. Peter och hans fru är på väg till Tokyo, där dom är bosatta. Har varit på semester i England. Vi konverserar mestadels på engelska.

På tåget, dvs i den del av tåget som jag reser i, uppskattar jag att vi är 6 svenskar, ca 15 tyskar, 6 engelsmän, några japaner och kineser och resten ryssar. Jag träffade en rysk fysiklärare på väg till Vladivostok. Han kunde tala en del tyska. Det var mycket intressant att tala med honom.

Jag har sett en hel del genom kupéfönstret. Jag fotograferar också en hel del. Man har varnat oss för att fotografera öppet på järnvägsstationerna. Det är inte tillåtet att t ex fotografera

människor, utan att ha deras tillstånd. Vid ett tillfälle hindrades jag, när vi vid en järnvägsstation klev av tåget, av en uniformerad person att fotografera några av mina medresenärer på perrongen. Man ser massor av björkskog. Byarna består av omålade grå trähus. Vägarna kring husen är dåliga och smala med djupa hjulspår. Utanför husen ligger stora högar med huggen ved. Man är tydligen förbredd för den sibiriska vintern. Man ser enstaka ensamma getter, hundarna i närheten av husen. På hustaken ser man TV antenner.

Byarna ger intryck av grå tristess. Lenin i silverstaty ser man vid varje järnvägsstation och även på andra platser. Han måste ha tillverkats i miljoner exemplar. Alla ser likadana ut.

UR DAGBOKEN:

Tåget den 6/9. Tåget lunkar vidare. Det går inte särskilt fort. Klockan är 1050 lokal tid. Jag sitter i min brits och skriver. Min sovkompis sover. ...

Jag har en ny reskamrat. Eva steg av tåget i Novosibirsk. Hon ersattes strax av rysk kvinna i 60-årsåldern. Det är hon som sover i den andra britsen. Hon skall resa ända till Vladivostok, men jag delar hytt med henne endast en natt, ty jag skall lämna tåget i morgon i Irkutsk.

Min ryska medresenär är trevlig. Hon pratar och skrattar och är mycket vänlig.

Hon är mycket intresserad av mina böcker och alldeles särskilt av mina kartor. Vi kan inte konversera, utan det blir gester och tecken och ritande på ett papper. Det går trots allt bra att förstå varandra. Hon är statsanställd revisor på tjänsteresa. Till min förvåning har hon ingen aning om europakartan. Hon frågar mej och jag pekar ut England, Frankrike, Tyskland mm på kartan. Skandinavien är helt okänt för henne. ..."

I Irkutsk vid Bajkalsjön lämnar jag tåget och min revisor för en övernattnig. Jag skall fortsätta resan nästa dag. (Det går ett tåg per dygn i vardera riktningen). Jag har nu rest 5190 km från Moskva och vridit fram klockan 5 timmar sedan jag gick på tåget.

Jag hade en liten malör med min rygsäck på hotellet i Irkutsk. Trots kvitto på bagaget tog det 30 minuter av ihärdig diskussion och argumentering att få ut min rygsäck.

Resan fortsätter till Khabarovsk. Innan jag lämnade Irkutsk, hade jag också trassel med Intourists personal. De påstod att jag skulle stanna ytterligare 2 nätter i Irkutsk, och ändå hinna till Nachodka till den 13/9, då min båt avgick till Yokohama. (Den båten gick endast var tredje vecka). Intourists representant visste inte hur lång tid tåget tog till Khabarovsk. Han sa 1 dygn, jag sa 3 dygn.

Hur som helst, jag kom iväg. De tre dygnen på tåget bara rann iväg. Naturen är mycket vacker, med höstfärger, stora sjöar och floder. Järnvägen går nära gränsen till Manchuriet. Landskapet är likartat timme efter timme.

Jag ser också stora trädlösa vidder. Kanske ett hörn av den ryska steppen. Från tåget såg vi ett ryskt fångläger. Fångarna arbetade med timmer. Lägrat var inhägnat med dubbla höga murar. Vaktorn syntes på flera ställen runt om. Vi kunde se rakt in i inhägnaden, då banvallen var så mycket högre än omgivningen. Fångarna vinkade åt oss på tåget. Det var en

Forts. sidan 18

HAGENS FISKHALL
 Bröderna Berndtsson
 Långedragsvägen 61
 Tel. 29 04 50, 29 35 39
 Färsk fisk, grönsaker
 och blommor dagligen

NÖJDS KONDITORI
 Hammarkulletorget - tel. 30 46 97
 Gärdstens affärscentrum tel. 30 46 98
 Långedragsvägen 22 tel. 29 15 81
REKOMMENDERAS

MAJORNAS LASTBILAR

ASKVÄDERSGATAN 7 417 34 GÖTEBORG

Tel. 53 00 05

KRAN-, TIPP-, FLAK-, DRAGBILAR
TRAILERS
CONTAINERTRANSPORTER

Servicestation
 Sven Iversén

Ängkärrsvägen 4
 V. Frölunda

Fullständig service
Bensinautomat
Öppet hela dygnet
Välkomna!

BERGA BLOMMOR
FRUKT och GRÖNSAKER
 Allt inom branschen
 Tallstigen 2
 Tel. 29 12 94

FÖRSVARETS

MOTORKLUBB

verkar för
 ökad kunskap i trafikfrågor
 ökad trafiksäkerhet
 ekonomiska intressen
 rådgivning, rabatter, lånekassa m.m.

För medlemskap sök kontakt med

Avd. 80 - KA 4
 Styrelsen

Helge Benjaminsson
FRISERSALONG
Långedragsvägen 134
Tel. 29 32 73

GLASHYTTAN

Norra Gubberogatan 7
Slottsskogsgatan 62

Vänd Eder med förtroende till

Juvelerate

BERTIL GRAHN

Axel Dahlströms torg 1 - Tel. 41 86 44

Göteborg

Stor sortering

när det gäller priser och gåvor

Gravvrbeten utföres å Egen verkstad

Allt i branschen

VÄLKOMMEN!

GLAS OCH KRISTALL
LJUS OCH LJUSMANSCHETTER
LJUSKRONOR OCH LAMPOR

Affären med det stora sorti-
mentet och de vänliga priserna

VÄLKOMNA!

GLAS- MÄSTAREN kommer

Ring 45 01 00
och våra servicebilar är
snabbt på plats

BLYFÖNSTER

för gillstugor, sportstugor
balkongdörrar o. trappfönster av
antik- o. katedralglas tillverkas.

GLASA BILEN

Läckage runt rutor tätas.

FERM & PERSSON

Fröfästegatan 92
V:a Frölunda

VI ORDNAR RESAN

åt Er med

Flyg, Tåg, Båt, Buss

Tjänsteresor

Vpl 10-resor

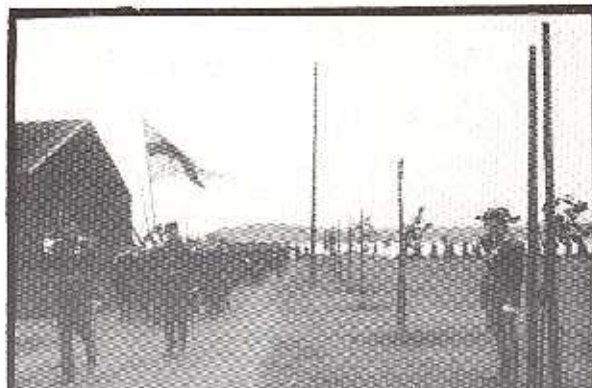
SJ Resebyrå

Hotellplatsen 2

Tel. 031/17 61 05

KUSTARTILL

Den 1 november 1901 beslöt Kungl. Maj:t om uppsättande av ett kustartilleri från 1 januari 1902. Innevarande år 1977 fyller vapnet således 75 år. Redaktionen vill med nedanstående fotokavalkad visa några glimtar från den gångna perioden. Vi hoppas att den minnes gode läsaren känner igen personer och miljöer

KA 3 Förbimarsch för avgående CKA Genlöjt Wrangel Nya Varvet 1924

Vid seklets början... Konung Oscar II bestämmer platsen för O. II fort.

Kustartillerister m/1925

I.V-bemannning i Göteborgs skärgård 1941

ERIET 75 ÅR

nedan. Samtidigt visar fotona något av den enastående utveckling som skett inom vårt KA fram till i dag. Våra bilder har naturligtvis i första hand hämtats bland västkustmotiven.

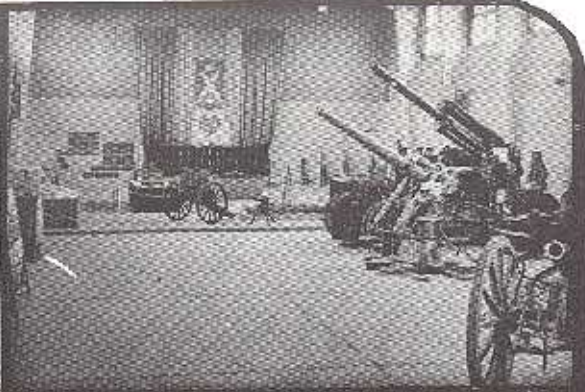
I BEREDSKAP
Fältpost 90143 31/12 1940

Projektläggning vid 24 cm kan
m/04-40 år 1950

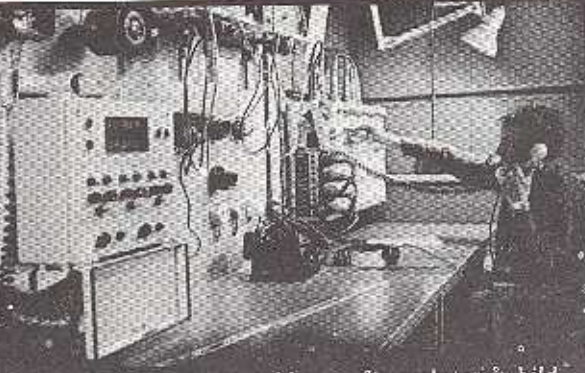
Marbasmästarna i båtredd 1951 12, komp KA 4

KA 50 år. Jubileumsutställning KA 4 1952

Baskern med Neptunigaffeln är symbolen för KA:s kustjägare. En representant för 60- och 70-talets kusterartilleri liksom

denna bild, som får avsluta vår bild, kavalkad. Bilden visar sambandsdelen i en modern mätstation

Gammalt och nytt

Redaktionen avser att ha återkommande jämförelser mellan just gammalt och nytt – det kan vara personal, utbildning eller materiel. Denna

gång låter vi medlemmen i vår kamratförening Birger Ygge komma till tals och berätta om hur utbildningen gestaltade sig i början av seklet.

Gammalt

Många kamrater hade stor glädje av Birger Ygges föredrag och minnen vid föreningssamkvämet på KA 4 i nov -76. Hans minnen från KA-tiden återges med en första del nedan

NÅGRA DATA!

<i>Kadett vid KA</i>	1/7 1914 – 31/10 1916
<i>Fänrik vid KA</i>	31/10 1916 – 23/10 1918
<i>Löjtnant vid KA</i>	23/10 1918 – 8/11 1918 (inträde i den s k förtidsavgångna reserven)
<i>Kapten i reserven</i>	5/4 1940 (under andra världskriget inkallad till tjänstgöring sammanlagt två år)

(Avsked ur reserven 31/10 1945)

VARFÖR KA?

Det är givet att min berättelse är påverkad av den miljö från vilken jag betraktar händelserna men det mesta är allmängiltigt. Bland annat kan detta sägas vara fallet när det gäller rekryteringen till KA. Mellan 1912 och 1916, då jag blev officer, hade endast en kustartilleriofficer utexaminerats. Liknande var förhållandena inom KA:s övriga befälskårer.

När jag sökte mig till KA år 1914, sökte samtidigt över 20 studenter till samma yrke. Vad var anledningen till denna plötsliga uppgång? Till en del var det säkerligen att utbildningstiden varit längre än som för arméns personal minskades till att bli densamma. Så här långt efteråt har man emellertid möjlighet att se mera objektivt på förhållandena, och jag tror mig nu våga påstå, att huvudanledningen får sökas på det politiska planet.

Studenternas ordinarie övningstid blev efterhand bestämd till 500 dagar, vartill kom befälsutbildning för dem som ej var alldeles urbeta. Till detta kunde komma beredskapstjänst. Min utbildning till officer under två år och fyra månader var därför ingalunda slöseri med tid, i stället blev det en enormt forcerad och koncen-

trerad utbildning även i många ämnen av allmännyttigt intresse – felet var bara att jag på grund av kriget inte kunde komma loss ur det militära när jag så rätt tidigt önskade.

"Militärlivet" började redan den 19. maj 1914 med en förberedande *läkarundersökning* i min hemstad Jönköping, vilken kompletterades med en mera militärbetonad *kroppundersökning* den 29. juni i Kungl Sjökrigsskolan i Stockholm.

Birger Ygge som student 22 maj 1914

ANTAGNING OCH INRYCKNING

Redan den 30. juni fick jag vid besök på Kungl Kustartilleriets chefsexpedition på Birger Jarslgatan 7 besked om att jag antagits som kustartillerikadett nr 2 bland 12 antagna.

Den 8. juli skulle jag inställa mig på Oscar Fredriksborgs fästning och dessförinnan skulle jag hos en skräddare i Stockholm ha förselt mig med ett antal välsiltande uniformspersedlar av alla slag samt ha utrustning hemifrån av 1 kudde med 6 putvar, 12 par manschetter (!), 12 näsdukar, 10 dagskjortor, 6 nattskjortor, 18 par strumpor, simbyxor, sydon (!), handskar, skor, kniv ävensom erforderligt antal handdukar och kalsonger. Effektiva som mina föräldrar var ordnade allt upp sig och med stöd av 500 kronor hemifrån, som väl täckte kostnaderna för alla uniformsplaggen, kunde jag den 8. juli kl 10 ställa upp på Blasieholmskajen vid Vaxholmsbåten för att tillsammans med 11 kollegor resa ut till Vaxholms fästning. Här tog regementschefen, översten och friherren Herman Wrangel emot oss och gav oss lämpliga förmaningar för framtiden.

Oscar Fredriksborg. Fältgudstjänst.

Vår färd fortsatte emellertid till Oscar Fredriksborg, där huvuddelen av Vaxholms Kustartilleriregemente var förlagd och där platschefen, den

På kadettvillans veranda i arbetskläder (bus-sarong)

barske överstelöjtnanten Axel Törner tog emot. Vi placerades till en början i ett logemente i kasernen, men efter några dagar i den s k kadettvillan.

I Kadettvillan bodde vi en å två i varje rum och hade det bra med egen uppsare och städare. Vi åt på kadettmässen som låg i undre våningen av officersmässbyggnaden. Där serverades samma mat som i officersmässen, så nog var det fint alltid.

Dagen efter ankomsten började vår utbildning i den s k rekrytskolan, vilken enligt planerna skulle pågå till den 15. oktober. Redan efter 14 dagar ansågs vi färdigutbildade i vaktjänst och kunde därmed börja deltaga i fästningens ordinarie bevakning. Däri ingick tjänstgöring vid flera ensligt belägna postställen, såsom vid det s k Övre Verket i själva fortet och vid 8:de batteriet. Det är klart att det för en yngling som inte fyllt 18 år var kusligt att ensam i nattens mörker fullgör ett så viktigt värv. Det ansågs, att det vamlade av spioner i landet och naturligtvis särskilt vid militärbaserna. Det berättades, att en vaktpost något år tidigare skjutits ihjäl vid 8:de batteriet. En annan gång hade någon lömsk person genom att skruda sig i ett vitt lakan en natt vid 12-draget försökt och nästan lyckats skrämja livet ur en stackars post. Så nog fanns det anledning att i dubbel bemärkelse vara på sin vakt.

Vi hade en verkligt forcerad utbildning under sex av veckans dagar med läxläsning på kvällarna. Deltog vi i vaktjänst enligt ovan förlades densamma för oss givetvis i samband med sönd- och helgdagar. Vi skulle på tre månader hinna med samma program och en del därtill som vanliga värnpliktiga under 500 dagar. Till denna "vanliga" mihtärodbildning som för vår del skulle vara av hög klass kom snart nog teoriska studier på materialområdet vilka i det väl utvecklade kustartillerivapnet var tämligen avancerade.

H M S Dristigheten

ALLVARET

Den 28. juli 1914 förklarade Österrike-Ungern Serbien krig,
 " 1. augusti 1914 förklarade Tyskland Ryssland " ,
 " 3. " " Frankrike " ,
 " 4. " " Belgien " ,
 " 4. " England Tyskland " ,
 " 8. " Österrike-Ungern Ryssland krig osv

Söndagen den 2. august 1914 ringde alla Sveriges kyrkklockor i timtal Sveriges mobiliserade sina stridskrafter, i första hand flottan, kustartilleriet och landstormen.

UTBILDNING OCH MOBILISERING

När vi ställdes upp den 3. augusti 1914 dagen efter mobiliseringen – och meddelades att vi såsom ännu icke värnpliktiga hade rättighet att resa hem och slippa besvärligheter och farorna i den påhjudna heredskapen, tackade vi enhälligt nej. Detta trots att vår skola tillfälligt måste upphöra på grund av att vårt befäl – löjtnanten Allan Cyrus och serjeanten Hilding Pettersson – ryckte in i sina aktiva mobiliseringsbefattningar.

Vi kadetter fick hjälpa till i personal- och utrustningsfrågor vid mobiliseringsinryckningen och placerades efter någon vecka i manskapsbefattningar på olika förband. Jag blev förlagd i den s k "Smörasken", dvs Fredriksborgstornet på Oxdjupets östra strand mitt emot Oscar Fredriksborgsfortet, byggt 1725–35.

Tornet togs nu i bruk i till synes från byggnadstiden oförändrat skick! Mannarna, däribland jag och två kadettkamrater, sov på halmsäckar under en filt. Personalstyrkan i det gemensamma logementet var ungefär 60 man, mest arbetare från söder i Stockholm, s k söderamrisar. Konversationen, särskilt på kvällarna efter ljusets släckning var livlig och rörde sig – såsom bland värnpliktiga sed är – mest om fruntimmer.

Vår förläggning till Fredriksborg upphörde emellertid efter någon vecka och vi fick återgå till kadettvillan och tjänstgöra på huvudfortet, Oscar Fredriksborg, under viss dirigering av vår sysselsättning och våra studier. Den 1. september satte rekrytskolan igång igen i full utsträckning. Denna del av utbildningen upphörde på grund av krigsförhållandena ej förrän den 14. november, samtidigt med att mobiliseringstillståndet avvecklades. Under den sista månaden korsades utbildningen med korprals- och underofficersskolan, vilken började den 19. oktober. Männro att man fick gno!

De sista dagarna i april 1915 avlade vi underofficersexamen inför några högre officerare.

Utnämning till UOK 18 aug. 1915

BEFORDRAN

Redan den 2. maj 1915 befann vi oss på Skeppsholmen i Stockholm och mönstrade på Hans Majestäts Pansarskeppen, Manligheten och Dristigheten, jag och fem till på det senare. "Slagkryssarna" avgick omedelbart till yttre skärgården, där vi under cirka en månads tid övades och insattes i Kungl Flottrans verksamhet och ceremonier. Efter denna omväxlande tjänstgöring fortsattes utbildningen i mineringsskola på olika platser i Stockholms skärgård samt såsom underbefäl vid olika kanonbatterier i land. Denna del av utbildningen avslutades med att vi den 18. augusti 1915 utnämndes till Underofficerskorpraler (UOK) i Kustartilleriet och därmed fick den i och för sig rätt fula uniformen kompletterad med litet guld på ärmarna såsom av vidstående foto framgår. Ett bevis på uniformens dysterhet utgör en episod från mineringsskolan. När vi vid ett tillfälle anlände till staden Öregrund med en vedtebbåt och iklädda vår bästa stass fick några timmars landpermission mötte vi en gumma som uppskärad och nyfiken frågade: "Vad är det för lik idag?"

Under de s k regementsövningarna från mitten av augusti till slutet av september tjänstgjorde jag året 1915 vid de rörliga hästanspända batterierna på Värmdön, för det mesta såsom chef för ett kulsprutebatteri om 4 st 8 mm kulsprutor modell Palmerantz 1844. Kulsprutorna var tunga saker; de förflyttades på vardera två kärrhjul och drogs av var sin häst. Batterichefen var beriden, varför mitt tillträde till chefsposten föregåtts av en kurs i ridning inför kaptenen och den sedermera så berömda fotbollschefen Gustav Rubenson. Ridning var emellertid för min del inget riskabelt jobb, hästen var inhyrd

av kronan för regementsövningarna och tjänstgjorde förmodligen i vardagslag framför en plog eller en mjölskurra.

SJÖKRIGSSKOLA – MERA PLUGG

Efter regementsövningarna 1915 hade vi ledigt i nära tre veckor. Med undantag av själva påskdagarna och tre dagar i mitten av augusti hade jag ej varit hemma sedan nyår, varför denna ledighet var behövlig och därtill naturligtvis i alla avseenden angenäm. Den 20. oktober reste jag åter till Stockholm för att den 21. oktober inställa mig på Kungl Sjökrigsskolan på Skeppsholmen där jag ingick såsom kadett nr 206 i elevkåren. (Kustartillerikadetternas elevnummer började med 201).

Under sjökrigsskoletiden – 21/10 1915 lom 2/5 1916 skulle man ordna sin förläggning på egen hand, dock stod denna förläggning under inspektionsrätt av kadettofficer.

Min inackordering var ordnad hos en välenomerad Fru Pettersson, Kommendörsgatan 42, till en kosnad av kronor 100,- per månad. Av sparsamhetsskäl bodde jag tillsammans med en snäll skolyngling som hette Eric Wallin som hade sitt hem på Tuna slott vid Österskär.

Det hände sig en weekend i januari 1916 att jag var nerhuden till Tuna. När jag på söndags-eftermiddagen skulle återvända till Stockholm hade emellertid en snöstorm härjat hela dagen och pågick alltjämt, varför all tågtrafik inställdes. Jag måste därför stanna kvar på Tuna natten till måndagen och kom ej till Sjökrigsskolan förrän vid 12-tiden. För denna försening fick jag uppbära snubbor av vår kadettofficer med det tillägget att jag borde ha skidat på söndagskvällen den ca fyra mil långa vägen till Stockholm! Det var tider det!

Under sjökrigsskoletiden fortsatte det intensiva pluggandet med om möjligt ökad styrka. Det förekom just då ingen som helst praktisk militärtjänst utan endast föreläsningar och tentamina samt någon timme ibland en avancerad fristående Lings gymnastik påbackad av värj-fäktning jämte en för armmuskulerna nästan förlamande form av sabelhuggning. Vi var förvisso friska och starka men några Karl XII:s bussar var vi ingalunda.

De ämnen vi nu läste var, dels de rent kustartilleristiska: vapenlära, torpedlära, minlära, maskinlära och kustfästningslära, dels de sjömilitära, navigation, sjökrigskonst och skeppsbyggeri, dels de lantmilitära: befästningskonst med topografi och lantkrigskonst, dels de allmänt militära: organisationslära, krigs- och sjö-

lagar samt intendenturtjänst. Tiden räckte absolut inte till för dessa studier, men med hjälp av nätter och utan fritid – så när som på några dagars ledighet vid jultiden – måste det gå. Ett speciellt studiehjälpmedel som säkerligen användes i farliga överdoser var koffeintabletter. De förhindrade ju nästan varje tillfälle till sömn och annan slöhet!

SKJUTSKOLA

Efter sjökrigsskoleexamen hade vi tre (!) dagars ledighet. Därefter vidtog en period av huvudsakligen praktisk militärtjänst vilken varade ända tom september månad de sista tre veckorna i form av sk regementsövningar av samma typ som jag ovan beskrivit. Under juli och halva augusti månad genomgick vi utbildning vid den organisation som benämnes Kustartilleriets Skjutskola, vilket bland annat innebar praktisk tjänst som eldledare och batterichef vid olika kanon- och haubitsbatterier. Min första praktik som eldledare vid ett större kanonbatteri lär ha inträffat den 27. juli 1916 säkerligen under skarp kontroll från ovan! Ifrågasvarande utbildning förlades under ca en vecka i mitten av augusti till Karlskrona fästning, som vi då fick lära känna för första gången. Efter skjutskolan utnämndes vi till Styckjunkare i kustartilleriet och fick sålunda tre gyllene vinklar på ärmarna jämte fin sabel som jag ännu har kvar.

Oktober månad 1916 användes helt för tentamenläsning inför stundande slutexamen. De tio första dagarna fick tillbringas hemma, medan den övriga tiden var förbehållen tentamina i alla de ämnen vid Sjökrigsskolan.

KUNGLIG EXAMEN!

Kustartilleriofficersexamen avlades slutligen den 30. oktober 1916. Vi erhöll vackra betyg i det imponerande formatet 69x49 cm!

Följande dag, den 31. oktober 1916, utfärdades konstitutorial såsom fänrik vid kustartilleriet. Det är högst egenhändigt undertecknat av Hans Majestät Konung Gustaf V signerat av dåvarande sjöministern Dan Broström från Göteborg.

Den 1. november 1916 uppvaktade vi, klädda i vapnets granna paraduniform först kustartillerigeneralen Wrangel, därefter tillsammans med honom sjöministern Broström. Denne framhöll vänligt nog vilket värdefullt tillskott till Sveriges försvar som vi i dessa brydsamma krigstider utgjorde. Till sist tågade vi på föreskriven tid och med generalen i teten åtminstone bildlikt, upp till kungliga slottet där Hans Majestät tog emot oss högst personligt. Han tog var och en i hand och frågade varifrån man var och vad pappa

Senare på dagen fotograferade vi kustartillerister oss tillsammans i vår nya vardagsuniform. De i två rader sittande är från vänster: Kolmodin, Ygge, Fogelberg, Sundin, Svensén (de tre sistnämnda från en äldre kurs, som utexaminerades för yrke. Därefter uttalade han: "Tack för uppvaktningen. Mina välgångsönsknningar följa Eder alltid." Därmed var det slut.

Den 3. november lämnade jag Stockholm per tåg tvb Sandhem och 10 dagars tjänstledighet. Den 4. november var det bolagsstämma i Sandhemsbolaget och det säger sig självt att mina föräldrar var nöjda, när deras yngste son kunde deltaga i middagen efter stämman iklädd den

rades samtidigt med 1914 års årgång). De stående är från vänster: Runius, Andersson-Biriell, Isaaccson, Tottie, Rystedt, Barthelsson, Wessström.

onekligen snygga uniformstypen "stor mässdräkt" med vit väst. Kl 5 om morgonen den 13. november avreste jag till Karlskrona för att inställa mig till ordinarie tjänst vid därvarande kustartilleriregemente och därmed började livets allvar — på allvar!

Hur tiden i Karlskrona och framgent fortgick hoppas red kunna återkomma till i senare nummer av KA-fyren.

RESA GENOM SIBIRIEN (Forts. från sid. 9)

ryss på tåget, som upplyste oss om detta fångläger.

I Khabarovsk övernattar jag. Nästa dag anträdde den sista sträckan till Nachodka. Det är 16 tim tågresor kvar.

Transsibiriska järnvägen är en jobbig resa, men oerhört intressant och rik på upplevelser. Resenärerna blir som kompisar, oberoende av nationalitet. Man uthyter tankar, äter när man är hungrig, sover när man är trött. Kort sagt, man har trevligt. Jag har inte funnit dessa 169 timmar långsamma någon gång.

Sovjet är som jag ser det, ett land med tung byråkrati. Pappersexercisen är enorm, kanske inte är att undra över, idag finns omkring 225 miljoner invånare i Sovjet, och det talas ett hundratal olika språk.

Låt mej avsluta dessa glimtar från min lågresor genom Sovjet med citat ur dagboken:

"13/9. Anländer till Nachodka kl 10.00. Strålände sol och varmt. Naturen påminner om Kanarieöarna. Höga berg runt om.

Buss till kajen, in i transithallen. Två timmar tog formaliteterna. Jag fick lägga upp alla mina kontanter och resecheckar på bordet. Inte särskilt trevligt i trängseln. Vi måste deklarerat allt. Alla inväxlingsnotor måste företes.

Propagandan är påträngande. Sovjetfilmer visas i transithallen i väntan på ombordstigning. Broschyrer och litteratur finns överallt att hämta gratis.

Nu lämnar jag Sovjet för den här gången. Det har varit mycket lärorikt. Något som slår en turst, kanske särskilt då man är utsatt för minutiös kontroll, är vänligheten och hjälpsamheten man möter hos den enskilde ryssen. . ."

Fritiden vid KA 4.

PV-chefen på KA 4 Mj Jan-Erik Hansson guidar KA-Fyren genom de olika fritidsaktiviteter, som erbjuds de värnpliktiga vid regementet.

En av personalvårdens viktigaste uppgifter är att med en väl planerad fritidsverksamhet verka för ett gott kamratskap samt nyttig och trevlig fritidssysselsättning för främst de värnpliktiga. Mycket av denna verksamhet planeras av och leds från personalvårdsexpeditionen där I, kons Rödin med medhjälpare verkar.

Många möjligheter till fritidssysselsättning finns i Fritidshemmet.

Här kan exempelvis den fotointresserade i ett fotolaboratorium ägna sig åt framkallning, kopiering och förstoring. Är man intresserad av slöjd har man möjligheter till enklare träslöjdsarbeten och vill man lyssna på musik så kan man välja att få någon av diskotekets c:a 350 skivor spelade. Dessutom finns möjligheter till

att studera i speciella studierum, att spela bordtennis eller biljard samt att läsa tidskrifter och tidningar eller att se på TV.

Vill någon dricka en kopp kaffe i en lugn och trivsamt miljö eller kanske ägna sig åt något sällskapsspel så finns dessa möjligheter hos ing Kurt Andersson med Fru, vilka sköter om soldathemmet, detta är också inrymt i Fritidshemmet.

Utanför Fritidshemmet finns en miniatyrgolfbana. På bilden nedan ses regementschefen inviga banan med en väl avvägd "putt".

Kn Ternegren är regementets bibliotekarie och ger oss möjligheter att låna någon eller några av bibliotekets c:a 4000 band – såväl fack – som skönlitteratur.

Här finns möjligheter att i en lugn och avspänd miljö läsa facktidningar av olika slag.

Kamratföreningens ordförande hälsar välkommen till jubileet.

Förenings-

Två aktiviteter får spegla

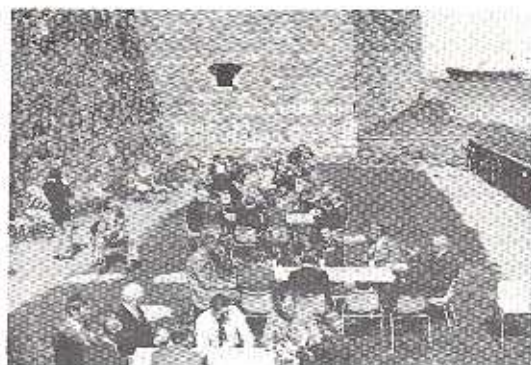
Först föreningens 40-årsjubileum, som avhölls en underbar försommardag lördagen den 22 maj 1976. Vi började på KA 4, där vår ordförande hälsade välkommen .....

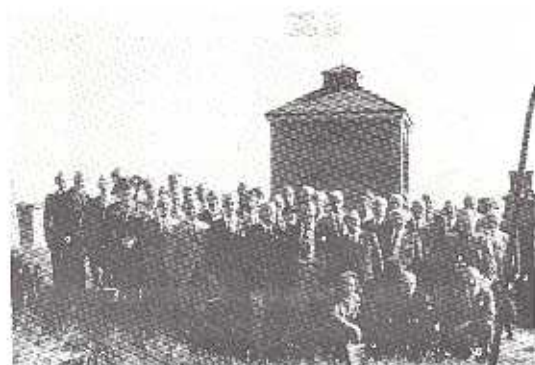
Ett besök vid Marinens Sjukvårdsskola ingick i KA 4-delen av jubileet.

I Fästningskyrkan på Älvsborgsön hölls korum.

Före årsmötet serverades kaffe.

Före återfärd till KA 4 och jubileumsmiddag avverkades det obligatoriska jubileumsfotot.

Aktiviteter

det gångna verksamhetsåret

En torsdagskväll i mars 1977 gästades kamratföreningen av den gamle kustartilleristen och dykarbasen Edwin Fälting. Det blev en glad och minnesrik afton för den rekordstora kamratkretsen.

Dykarbasen berättar Wasaminnen

och visar ljusbilder för en intresserad föreningskrets.

Applåder och tack...

För kvällens överraskning i form av äkta "Bagpipe and Drum" svarade...

... vår alltid aktive klubbmästare Roland Kjellberg

Kamratföreningen kallar DIG!

Kustartilleriets Kamratförening
i Göteborg

Kustartilleriets kamratförening i Göteborg inbjuder härmed nuvarande och förutvarande kustartillerister, såväl anställda som värnpliktiga till medlemskap i föreningen. Anmälan om inträde kan ske genom insättande av årsavgiften 10:- kr. på postgiro 450 49-4. Adress Kustartilleriets kamratförening, Fack, 421 05 V Frölunda. Skriv fullständigt namn, titel och adress, födelseår och födelsedag på talongen.

Glöm ej medlemsavgiften för år 1977 — 10:- kr, postgirokonto 450 49-4.

Ständig medlem, hedersmedlem samt medlem som under året fyller 80 år eller mer betalar ej medlemsavgift.

Bidrag till blomsterfonden kan alla lämna och mottages med största tacksamhet.

Samma postgirokonto 450 49-4. Ange "Blomsterfonden" på talongen.

Tackar, tackar!

Lennart Magnusson, kamratföreningens skattmästare

Annonsredaktör
Kaptten Helmer Ternegren

Bitr. redaktör
Major Nils-Erik Björkered

Föreningsnålen

bör varje medlem ha fästad vid sitt rock-uppslag. Den är ett tecken, som visar att Du tillhör en militär förening, där inga gradskillnader finnes, en förening för det goda kamratskapet.

Nålen kostar 15 kr och fås hos skattmästaren. Köp den nu!

Inbjudan till REGEMENTETS DAG

Med anledning av Kustartilleriets 75-årsjubileum firas

REGEMENTETS DAG   lördag 1977-06-04

Anhöriga och bekanta till fast anställd och värnpliktig personal inbjuds att närvara.

Tid	Plats	Omfattning
1130	Fritidshemmet (vakten)	Kamratföreningens medlemmar samlas Styrelsen möter
1155	Gräsplanen framför kanslihuset	Fanvakt, musikkår, regementsstab samt skolor/batt uppställda
1200	Gräsplanen framför kanslihuset	Avlämning till regementschefen Fanan blottas Regementschefens anförande Musikkåren spelar "Kamratföreningens marsch" Utdelning av minnesmedaljer Musikkåren spelar "Carolux rex" Fanan trossas Musikkårens spelar "Kungl. Älvsborgs Kustartilleriregementes marsch" Regementschefen överlämnar befälet till resp. chef
1240	Idrottsplatsen Hinderbanan	Fältstafett med lag från samtliga skolor/batt
1315-1630	Gräsplanen t. hr framför kanslihuset	Visning av rörlig förbandsplats
	Radarhöjden	Visning av artillerieldledningar och radarstationer av äldre och modernare typ
	Radarskolan (filmsalen)	Filmförevisning
	Radarskolan (Ö Skofbyggn.)	Foto- och modellutställning
	Båthamnen	Visning av fartyg och båtar
	Nya Älvsborg	Visning av Nya Älvsborg inkl. museet

Transporter   kommer att ordnas med buss inom KA 4 område samt med båt till Nya Älvsborg

Utspisning   kaffe m.m.

Detaljprogram   för dagen kommer att utdelas vid vakten KA 4

Alla Kamratföreningens medlemmar med anhöriga inbjudes att deltaga vid Regementets dag.
Hjärtligt välkomna!

KUSTARTILLERIET

- en arbetsplats i skärgårdsmiljö

Om Du är ung och vill arbeta mål-
medvetet för Din framtid

sök utbildning till officer vid KA

Du får Kostnadsfri utbildning
Ett intressant arbete
Goda kamrater

Kontakta Rekryteringschefen KA4
Fack 42105 V. Frölunda
Tel. 031/29 20 80